

مطالعات سیاسی و رسانه‌ای

ایران معاصر

CONTEMPORARY IRANIAN
POLITICAL & MEDIA STUDIES

موسسه علمی پژوهشی اندیشه‌ها

andishevaghalam

دوره 1، شماره 2، تابستان 1405

Social Media and Political Representation in Democratic Society

1. Vahid Zolfaghari

1. Post-doc Researcher in Comparative Politics and Lecturer- Munich, Germany

ARTICLE INFO	ABSTRACT
Article type: Research paper	
Received: 24 February 2026	
Revised: 21 April 2026.	
Accepted: 31 May 2026	
Published: 26 June 2026.	
Keywords: Social Media, Mass Media, Political Representation, Democracy, Neopolitics	The cycle of political maneuvering and power-seeking in the media age should not be understood as an uncalculated gamble. Rather, the increasing transparency of the boundaries of social life has equipped citizens with an uninterrupted flow of information, thereby dispelling the notion of an information society devoid of informed citizens from democratic life. The hybrid media environment, functioning simultaneously as a source of knowledge and an arena of power, has transformed citizens from a condition of subjective deprivation and an embarrassed, repentant, and heteronomous subjectivity into active selves endowed with autonomy, thereby disrupting the intellectual seclusion of those in power. In this sense, media, both as a dependent variable of power and as a holder of power, have pushed back against the deficiencies of deferred knowledge in democratic societies and equipped citizens with new forms of political agency. Against the backdrop of this multi-world lifeworld, the question arises as to how the media's different modes of perceiving and pausing over events can contribute to deepening the relationship between the represented and the representatives. As a hypothesis, the amphibious nature of media has destabilized the cognitive dominance of political elites and paved the way for the emergence of a citizenless democracy and celebrity politics. Within the discursive arena of this radical interpretation, the cognitive asymmetry between the two sides of the representative cycle, coupled with the suspension of the communicative link between them, has reduced the democratic chain of representation to a dialogue of the deaf. It is precisely within this disruption of positions that a broader space emerges for the rise of technological representative politics. The central premise of this study is examined through the lens of substantive representation theory, employing an analytical–explanatory methodology.

Introduction

In contemporary democratic governance, political representation serves as the primary institutional vehicle translating the popular will into authoritative policy and public accountability. For decades, classical democratic theory conceptualized representation through institutional intermediaries—principally political parties, parliaments, and bureaucratic structures—operating under relatively stable communicative environments. However, the exponential rise of the internet, interactive mass media, and algorithmic social networking platforms has dramatically disrupted this equilibrium. Media are no longer merely passive conduits transmitting political signals; they constitute an autonomous, structural domain—an “unthought” ontological reality—that actively constructs, filters, and alters political meaning. In this emergent “neopolitics,” the cognitive dominance of traditional political elites is radically challenged, shifting the axis of political authority toward individualized visibility and digital telemetry. This profound transition invites critical inquiry into how communicative mediation reframes the democratic steering capacity, the autonomy of legislative actors, and the core substantive relationship binding electors to the elected.

Research Question

How does the distinctive perceptual and cognitive framing of socio-political events by modern media and social networks reconfigure and reshape the chain of substantive representation linking citizens and political elites in democratic life?

Research Hypothesis

The dual (“Janus-faced”) and decentralized architecture of digital media undermines the traditional cognitive and institutional hegemony of political elites, thereby decentralizing the representational chain while simultaneously facilitating the rise of celebrity politics, cognitive asymmetry, and “citizenless democracy”—ultimately reducing substantive democratic discourse to a fragmented “dialogue of the deaf” in the absence of robust normative and institutional constraints.

Methodology

- **Methodology:** The study employs a qualitative analytical-explanatory research methodology through rigorous documentary and textual synthesis, drawing upon theoretical modeling, empirical comparative electoral data, and conceptual analysis of 20th- and 21st-century political and communication paradigms.
- **Theoretical Framework:** The theoretical architecture is anchored primarily in Hanna Fenichel Pitkin’s Theory of Political Representation (specifically *Substantive Representation* and representation as an institutional accountability system), supplemented by:
 1. The Fourfold Functional Model of Media (Educational, Analytical, Watchdog/Exculpatory, and Transformative dynamics).
 2. The Dual Theoretical Models of Political Media Effects: The *Equalizer Model* (Gibson et al.) versus the *Normalization Model* (Margolis, Resnick, Druckman et al.), contextualized within differing institutional and electoral systems (majoritarian vs. proportional representation).
 3. The Paradigm of Neopolitics and Tele-Politics: Theorizing the structural shift toward algorithmic feedback, data-driven political accountability, and technological mediation (Tormey; Shpakovskaya).

Results and Discussion

1. The Dual Function of Digital Mediation (Equalization vs. Normalization): The analysis reveals that while digital platforms initially reduce barriers to political entry for minor parties and marginalized grassroots actors (supporting the *equalizer thesis*), the empirical trajectory shows that mainstream, well-funded political establishments systematically capture social media attention via sophisticated algorithmic targeting and data infrastructure (validating the *normalization thesis*).
2. The Emergence of Neopolitics and Celebrity Representation: The digitization of electoral politics has transformed political authority from institutional party fidelity to personalized charisma. Media visibility data across European Parliament elections (surging from 0% in 1979 to 15% in 2009) substantiate the ascent of “celebrity politicians” who bypass programmatic accountability in favor of emotional and aesthetic engagement.
3. The Crisis of Substantive Representation and “Citizenless Democracy”: The structural transition toward telemetry and automated polling has generated a paradoxical political environment: while citizens appear hyper-connected, political communication has become structurally decoupled. Fragmented filter bubbles produce cognitive polarization and communicative silos, culminating in what theorists identify as a “dialogue of the deaf” and a “citizenless democracy” where citizens act as reactive online consumers rather than deliberative sovereign agents.

Conclusion

The 21st-century representational matrix has undergone an ontological displacement: political representation has transformed from an executive and institutional art into an automated, technological discipline. Although digital platforms offer unprecedented tools for oversight, communicative agility, and horizontal dialogue, their unregulated algorithmic proliferation poses existential challenges to deliberative democracy, civic cohesion, and elite responsiveness. To prevent the further erosion of public trust and to restore the substantive fidelity of the representational compact, any structural or regulatory intervention directed at media within the democratic arena must be anchored in three inviolable normative imperatives: legality (*clear, constitutional statutory boundaries*), legitimacy (*grounded in democratic consensus and civic protection*), and proportionality (*balancing informational freedom against societal harm*).

Key Words

Social Media, Mass Media, Political Representation, Substantive Representation, Neopolitics, Citizenless Democracy, Democratic Governance, Normalization Theory.

شبکه‌های اجتماعی و نمایندگی سیاسی در زیست دموکراتیک

وحید ذوالفقاری

پژوهشگر پسادکتری سیاست تطبیقی و مدرس دانشگاه- مونیخ آلمان

اطلاعات مقاله	چکیده
نوع مقاله: مقاله پژوهشی تاریخ دریافت: ۱۴۰۴/۱۲/۰۵ تاریخ بازنگری: ۱۴۰۵/۰۲/۰۵ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۵/۰۳/۱۰ تاریخ انتشار: ۱۴۰۵/۰۴/۰۵ صص: ۱-۲۴	چرخه سیاست‌پیمایی و قدرت‌نوردی در عصر رسانه، به منزله قمار بی‌حساب شناخته نمی‌شود، بلکه شیشه‌ای شدن دیواره‌های زیستی، شهروندان را با سیل بی‌وقفه‌ای از معلومات تسلیح ساخته و اتهام جامعه اطلاعاتی بدون انسان مطلع را از حیات دموکراتیک برداشته است. زیست هیبریدی رسانه‌ها به عنوان منبع معرفت و مصدر قدرت، شهروندان را از وضعیت فقر سوپژکتیو و موقعیت سوژه‌گی خجل، تائب و دگرآیین، به من‌های فاعلی خودآیینی بدل ساخته که خلوت اندیشایی اصحاب قدرت را برهم زد. در واقع، رسانه به مثابه نیاز تابع قدرت و صاحب قدرت، آفات شناخت معوقه را از جوامع دموکراتیک پس زده و شهروندان را مسلح به آداب نوین کنش‌ورزی سیاسی ساخت. ناظر به این جهان‌زیست چندجهانی، پرسیدنی است که چگونه درک و درنگ دیگرگون رخدادها توسط رسانه‌ها، موجب تعمیق پیوند برگزیدگان و برگزینندگان می‌شود؟ در ضرورت اقامه فرضیه، سرشت و سیرت دوزیستانه رسانه‌ها، موقعیت مسلط شناختی اصحاب قدرت را متزلزل ساخته و میدان فراخی برای ظهور دموکراسی بی‌شهروند و سیاست سلبریتی تمهید می‌نماید. در صحن سخندانی این قرائت انتحاری، ناترازی شناختی بین طرفین چرخه پیوند با توقیف خط اتصال دموکراتیک، طالع دون زنجیره نمایندگی را به گفتگوی ناشنویان تقلیل داد. در همین شورش موقعیت است که فضای فراخی برای ظهور سیاست نمایندگی تکنولوژیک مهیا می‌شود. پیش‌فرض نگاشته جاری با استقراض از طرح نظری نمایندگی جوهری و متدولوژی تحلیلی - تعلیلی به مهمیز آزمون گذاشته می‌شود.
واژگان کلیدی: شبکه‌های اجتماعی، رسانه‌های جمعی، نمایندگی سیاسی، دموکراسی، نئوسیاست	
QR Code	

مقدمه

اهلیت و فوریت وقوف به مقام و منزلت رسانه‌های جمعی و شبکه‌های اجتماعی در زنجیره نمایندگی سیاسی، زاده و زاینده ایدمی دموکراسی و پاندومی سیاست نمایندگی در زیست دموکراتیک است که به پاس ضرباهنگ تحولات اخیر در تکنولوژی‌های ارتباطی - اطلاعاتی، با اقبال بیشتری همراه شد. جلوت این منظومه‌های رسانه‌ای باعث شد تا دموکراسی به منزله تالار افکار و افعال متعدّد و متکثر، وارد فاز بکر و بدیعی از سیاست‌ورزی و حکمرانی گردد و ستمد شناختی و معرفتی بین شهروندان از کانال رسانه‌ای جهت عرضه راهبرد بهینه برای مدیریت گره‌های سیاست‌گری، یکی از گام‌های آغازین آن است. این ره‌توشه‌ها و ره‌نشانه‌ها، آیتی بر این امر سیاسی - اجتماعی مبارک و میمون است که رسانه‌های جمعی، جشن جنبش برپا کرده و در لوح اندیشگی و گفتمانی هر شهروندی، نما و نشانی از خود نقش کردند و به سان رانه‌های اندیشه‌ساز و نیروی پیشران در زیست دموکراتیک، زبان نوینی برای خود و شهروندان شده و پرده از نهان‌های صاحبان قدرت و پستوهای سیاست برانداختند.

حضانت شناختی و اندیشگی فناوری‌های اطلاعاتی - ارتباطی در زیست دموکراتیک، آورده استثنایی رسانه‌ای شدن فرآیند ارتباطات سیاسی مدرن است. ترند شدن این خزانه شناخت سیاسی در زمانه جاری، لزوماً آینه و انعکاس تمام معارف اجتماعی نیست، بلکه سازوکارهای آلترناتیو دیگری برای برقراری رابطه با شهروندان هم تعریف شد. اما گرانر رسانه‌های جمعی در خلاء بدیل و فقدان جایگزین بهینه برای آن در زنجیره نمایندگی سیاسی است. چتر حمایتی و پوشش خبری در ایام انتخابات و دوران کارزارهای سیاسی در دموکراسی‌های پیشرفته تا حدی دلالت به امر آشنا در فضای ذهنی و گفتمانی شهروندان دارد که تبلیغات و بازاریابی سیاسی پولی به سان مجرای ارتباطات سیاسی - انتخاباتی، نعمتی است که شکرش در حرف ننگند. پنداری رسانه‌های جمعی، قبای مسیح عالم را بر دوش انداخته که با تصویرسازی دقیق علمی - عقلی از بازی نمایندگی و قواعد آن، تعریف مشخص و معینی از نقش‌های صاحبان و طالبان آراء عرضه می‌کنند. در پرتو این فهم، سیاست انتخاباتی و نمایندگی سیاسی همان امر رسانه‌ای - ارتباطی شناخته می‌شود که با سخره‌گیری قرائت غالب اصحاب و اقطاب قدرت از یک سو و تسخیر میدان گفتمانی و آستانه اندیشگی در چرخه نمایندگی سیاسی از سوی دیگر، هر نوع واقعیت بیرون از قاب نقاشی رسانه‌های جمعی، چیزی مگر تجسم و مادیت یافتن تحریف یک نگاه و ذهن غرض‌آلود شیطانی نیست. دسترس‌پذیری، ارزانی سیاسی و ارزیابی شناختی رسانه‌ها با ارجاع و اتصال ذهنی و انتزاعی شهروندان به قید دوفوریتی انتخابات، علاوه بر بیشینه‌سازی بانک اطلاعاتی رأی‌گزاران از پوشش‌های سیاسی جاری، آن‌ها را مسلح به مکانیزم‌هایی جهت پاسخ‌گویی اربابان قدرت هم می‌کند. با وجود این امتیازات، رسانه‌های جمعی به سان چشم مسلح صاحبان آراء، شرط لازم و نه کافی برای سیاست‌سازی و نمایندگی سیاسی است. در نگاه و ناصیه ارتباطات سیاسی و احکام شهروندی دموکراتیک، حضور سیاسی اهالی جامعه در تصمیم‌سازی‌ها و گفتگوهای سیاسی به سان نفس ناطقه دموکراسی شناخته می‌شود. در یک ویژگی تاریخی و بازدید کهن نگارانه، هر چه مجرای مخابره و مبادله شناختی بین طرفین زنجیره نمایندگی سیاسی تا پیش از دهه ۱۹۶۰، احزاب و کنگره‌های حزبی بوده است، ولی با تحولات فناوری‌های اطلاعاتی - ارتباطی و تطورات سیستم حزبی در اواخر همین دهه، رسانه‌های جمعی به واپسین سازه شناختی بدل گشته که صدای مطالبات شهروندان و کارکردهای

بالا‌دشینیان قدرت از قاب آن رصد و ردیابی می‌شود. این سعد سیاسی رسانه‌ها با تخفیف تراز تأثیرات احزاب در زیست دموکراتیک، ضمن آن که صاحبان آراء را از موقعیت درپوزگی معرفتی به یک سفر اندیشگی و گفتمانی از احزاب به سوی رسانه‌ها فرستاده، بلکه حتی بختیاری سیاسی احزاب را به اقبال رسانه‌ای گره زده است. این آغاز اندیشگی، بهای پرستی پژوهشی در نزد نگاشته جاری گشته که چگونه درک و درنگ دیگرگون رخداد‌های بین‌المللی توسط رسانه‌ها، موجب تعمیق پیوند هوش مصنوعی و علم روابط بین‌الملل می‌شود؟

ژانوس‌واره‌گی و ثنویت رسانه‌ها با تدبیر زیست دموکراتیک و سیاست نمایندگی با احکام جدید، ضمن برهم زدن خلوت گفتاری، کرداری و پنداری اقطاب قدرت و فکر سازی و اندیشه پروری اجتماعی، جهان زیست چندجهانی را قرین سیاست جدید و شهروندانش ساخت. ناظر به بسترپروردگی، سیاست‌پروردگی، قدرت‌پروردگی و زمینه‌پروردگی نمایندگی سیاسی، که گمگشتگی و سرگشتگی مفهومی رژیم نمایندگی رسانه‌ای و چرخه پیوند برگزیدگان- برگزینندگان را سبب شده، گریزی جز استخدام رهیافت شناختی جهت فهم راستین نمایندگی به جا نگذاشته است. در منطق روش شناختی معرفتی-انتقادی نگاشته حاضر، نمایندگی نه یک امر سیاسی الگوریتمی جهت جاودانه سازی داو قدرت و مصون سازی زعمای سیاست، بلکه سامانه مسئولیت‌پذیری سیاسی است که با فهم بیراهه‌های اهالی قدرت، آن‌ها را نسبت به اعمال و کردارشان پاسخ‌گو می‌سازد.

پیشینه پژوهش

تکثیر شبکه‌های اجتماعی در ساحت سیاست نمایندگی، بر سازنده زیست جهان جدیدی شده که با اقناع علما و اندیشه‌های سیاسی جهت بازنگری در عقول تحلیلی و فکری پیشین، بانی سازه‌ای نوین با آموزه‌های هستی شناختی و معرفت شناختی متفاوت در سیاست متأخر گشته است. این آبر سازه دیجیتال به منزله تکانه‌ای شناخت‌شناسانه در سازه سیاسی جاری، با نمایش قلت‌های فکری و نقصان‌های تحلیلی نظریات موجود در مصاف با واقعیات زیست سیاسی، سویه دیگری از سیاست‌شناسی جهت تدبیر ناترازی‌های شناختی جاری معرفی نمود. زیست هیبریدی این فرافناوری دیجیتال به نحوی است که با بازاندیشی و دست‌کاری بر محیط سیاسی و فضای جریانات از یک طرف و جهت‌دهی به منطق تحلیلی و اندیشایی علمای سیاست از طرف دیگر، سیاست نمایندگی را به حضور در جهان‌زیست چندجهانی دعوت کرده است. عمق و گستره این اندیشه‌های فراپیشی بر رژیم نمایندگی تا حدی رشد یافته که هر گونه سیاست‌پیمایی و قدرت‌شناسی در صحنه سیاست بدون ارجاع به این کلان‌داده‌ها به منزله امری ناتمام شناخته خواهد شد.

واخوانی نگاشته‌ها و انشائات مختلف در باب مناسبات شبکه‌های اجتماعی و سیاست نمایندگی، امکانی برای استخراج قرائت‌های سه‌گانه تمهید نمود. یک دسته از مطالعات به ویژه نگاشته‌ای لاتین با عنوان «کمبودها و کسری‌های هوش مصنوعی» به قلم استیوی و آمارا و کتابی تحت عنوان «مزیت‌ها-مضرت‌ها و تهدیدها و فرصت‌های هوش مصنوعی» به تحریر رابوتام، با الهام از ادبیات سلب‌مسلك و نفی‌گرا، رژیم نمایندگی سیاسی را به منزله دانشی مستقل می‌پندارند که هر گونه پیوند آن با فناوری‌های پیشرفته، نوعی جعل شناختی و وداع با عینیت صحن سیاست و ورود به عوالم مجازی و نااندیشگی است. ناظر بر این تقریر، علمای سیاست تطبیقی با تأکید بر استغناء فکری تئوری‌های جاری، هر قسم تأثیر و تأثر متقابل علم سیاست نمایندگی و سازه‌های دیجیتال را مایه وهن تحلیلی می‌دانند (Stevie & Ammara, 2023, Pp. 9-12; Rowbotham, 2026). پرمایه پیداست که این روایت از انکار به معنا می‌رسد. به این صورت که با فرض تمایز ساحات علم سیاست و رسانه‌های جمعی، کمی سازی تحولات کیفی مستحدث در سیاست را گونه‌ای کج‌فهمی تحلیلی و خام‌اندیشی می‌پندارد. دسته دیگری از پژوهش‌ها با وجود تصریح بر تحول سازه سیاست و استقراض شناختی آن از

فرا فناوری‌های دیجیتال، بر این گزاره مقید هستند که حلول آبر سازه هوش مصنوعی و اندیشه‌های پسا انسانی لزوماً بن‌مایه کافی برای کنش‌گری فعالانه و مستقلانه در دانش سیاست تطبیقی را دارا نیستند، بلکه تنها به منزله سازه پشتیبان و مشورتی شناخته می‌شوند. این گزاره تفسیری با الهام از اثری با عنوان «فناوری‌های هوش مصنوعی و روابط بین‌الملل: در امکان یا امتناع یک چارچوب تحلیلی نوین» به قلم باد، بر این گزاره مقید است که گرچه پیوند بین هوش فرا بشری و سیاست نمایندگی به منزله یک ضرورت در عصر تحولات شتابنده مفروض گرفته شد، اما امکان تصمیم‌سازی، تصمیم‌گیری و تحلیل‌گری مستقل در ساحت سیاست را نداشته و هنوز استعداد جایگزینی محاسبات و شهود انسانی با اندیشه‌های هایتک و فناوریانه را ندارد (Bode, 2024, Pp. 67-68). اوج این مصاف تقریری و جنگ روایت‌ها را می‌توان در ادبیات آن دسته از تحقیقاتی یافت که شکاف فزاینده بین تحلیل‌های فکری با واقعیت‌های سیاست نمایندگی را محمل ظهور و حضور فعال و مستقل برای اندیشه‌های فرا بشری و دیجیتالی می‌دانند. در انگاره قائلین به این قرائت به خصوص نگاهی مهمی به قلم کسترن با عنوان «هوش مصنوعی و ژئوپلیتیک»، از آن جایی که قدرت را به بها و نه بهانه می‌دهند، تا زمانی که رهیافت‌های نظری حاکم بر سیاست نمایندگی، پتانسیل و قدرت ارائه تحلیل عینی از تحولات چرخه پیوند برگزیدگان و برگزینندگان را داشته باشند، شأنیت و منزلت فکری خودشان را حفظ می‌کنند. اما پرمایه پیداست که گذار به دوران تحولات شتابنده در سیاست دموکراتیک به خصوص دوران پسا کووید و ضعف روندهای فکری جاری در تحلیل وقایع اتفاقیه، فرصت مغتنمی برای اراده‌های فرا بشری تمهید کرد تا مضاف بر ارائه تبیین‌های واقع‌پذیرانه، امکانی برای بازاندیشی بنیادی در آراء نظریات موجود در سیاست نمایندگی مهیا کرده است (Kastner, 2021; Ndzendze & Marwala, 2023).

تدقیق و تعمیق در تصریحات روایی درباره پیوند بین رسانه‌ها و سیاست نمایندگی، گواهی بر سه تقریر «انکارگرا- سلب‌مسلك»، «ابزارگرا- تاکتیکی» و «کارگزارانه- کنش‌مندانه» است. تدبیرپیشی علمای سیاست، واقعیت‌گریزی نسبی دانش نمایندگی سیاسی و زیستن در عوالم غیرواقعی، بانی غفلت آنها از این مثلث تقریری گشت. مزید بر آن، تأکید علمای سیاست بر منطق تقسیم‌کار کلاسیک و ارتدوکس باعث شد تا شأن نزول رسانه‌ها و اراده‌های پسا انسانی در جهان‌زیست نوین دموکراتیک را منکر شوند. فرجام این که انتخابات و آراء به منزله آبرمفاهیم حاکم بر دانش سیاست نمایندگی و دگرستیزی و تفاوت‌گریزی غالب در منظومه شناختی ارتدوکس اندیشان از سوی دیگر، مضاف بر آن که پتانسیل و استعداد تحلیلی خودشان در مواجهه با تحولات جدید را از دست دادند، بلکه قرابت تحلیلی فناوری‌های دیجیتالی با رخدادها و دگردیسی‌های معاصر، هوش مصنوعی به منزله مکانیزم سیاست شناختی نوآیین را به یک ضرورت گریزناپذیر برای دانش سیاست نمایندگی نوین بدل ساخته است. بداعت نگاشته جاری این است که ناساز با تعدد تفاسیر و تكثر تعبیر راجع به پیوند بین سیاست نمایندگی و فناوری‌های ارتباطی، حلول آبرسازه اطلاعاتی در دنیای جدید به منزله یک نیروی اجتماعی مؤثری شناخته می‌شود که اثراتش بر چرخه پیوند، تابعی از اقتضائات زمانی و مکانی است. به این معنا که تراز کارکردی تکنولوژی‌های نوظهور، شدت و ضعف‌هایی در سازه‌های دموکراتیک و غیردموکراتیک دارد.

چارچوب نظری؛ نمایندگی جوهری به سان تدبیری دموکراتیک

سیاست نمایندگی به عنوان یک نام برای مجموعه‌ای از پیوستگی‌ها و ناپیوستگی‌ها و زنجیره‌ای از قبض و بسط‌ها، ترجمان اصلی حکمرانی اجتماعی و اراده معطوف به حکومت بر خویشتن و پرهیز از طفیلی‌گری شناخته می‌شود. این پدیدار سیاسی

احسن، با مقاومت در برابر ماهیت استعلایی و سیاست سلسله‌مراتبی کلیسا و اندیشه‌های لاهوتی-وحیانی دین‌مردان و الهی‌دانان به عنوان عقل مقدس، تدبیری مدرن پنداشته می‌شود. این آورده مدرن، انتخابات را به محکمه‌ای اجتماعی جهت دادخواهی سیاسی بدل ساخته که شهروندان مشغول قضاوت راجع به بازیگران اقلیم سیاست و قدرت هستند. این امر سیاسی اندیشیده در صحن سیاست مدرن، همان امر سیاسی تاج‌داری است که با کشاندن اربابان قدرت به مسلخ پاسخ‌گویی، تاج از سر نامسئولان برداشته و آن‌ها را از کاخ قدرت می‌راند. این امر نوآیین نوعی سیاست‌ورزی راستین است که با بازگونگی سیاست مرسوم، امر اجتماعی را جایگزین امر سیاسی نمود.

نمایندگی جوهری با سلب مرجعیت خودخوانده اصحاب قدرت و نشانیدن شهروندان بر منزلت کارفرمایی، آبردکترینی شناخته می‌شود که افزون بر تضمین پاسخ‌گویی سیاستی برگزیدگان، مشق جواب‌گویی تخصیصی، توزیعی و نمادین در سیاست می‌کند. مزید بر آن، استطاعت فکری و تمکن شناختی وجه جوهری نمایندگی در رها کردن جامعه از حقارت خودخواسته یا صغارت دگرخواسته و دستورالعمل‌سازی آمیال و أغراض اجتماعی توسط میدان‌داران سیاست (منطق فرآیندی) و تقنین‌سازی و سیاست‌گذاری هم‌کفو با شئونات جامعه (منطق غایی) است. این فقره از نمایندگی به منزله امری فرآیندی، انتخابی، سازنده، آفرینش‌گر و مطالبه‌گر است که ارتباط دائم بین شهروندان و نمایندگان را تضمین می‌کند.

در کادر کلامی و گفتمانی تئوری نمایندگی جوهری، اربابان تکین و بی‌همتای عرصه تصمیم، همان پاک‌بازان دنیای سیاست نیستند که با احترام به منطق تکرار تفاوت، همه سیاست را در سبب آداب و آموزه‌های شهروندان بگذارند. بلکه فکر‌سازی سیاسی و پیکرتراشی گفتمانی توسط احزاب و نیروهای صاحب قدرت و وزیر آستر ابریشمی‌شان و تزریق آن به جامعه به نام نامی دال اعظم و رژیم حقیقت، باعث تداوم کناره‌گزینی و تضمین بی‌کنشی سیاسی شهروندان خواهد شد (Pitkin, 1967, P. 100). حال آن که نظریه نمایندگی جوهری با گرت‌برداری از سیاست همگان‌واره‌گی¹ باعث ورود محتشمانه و معزّانه موضوعات نوین و مغفول به دربار سیاست‌ورزی و رویش ریحان کثرت‌گرایی و دگرپذیری از خاک سیاست گردید. گذشته از آن، رهیدگی از زیر یوغ دستان آلوده طوآفان قدرت، عرصه مطالبات اجتماعی به خط تولید تصمیمات سیاسی و خلق سوره‌های سیاسی مولد و کارگزار، باعث شد تا مشروعیت هنجاری و اقتدار معنایی منتخبان از خزانه جامعه تأمین شود. این چرخش سازنده در زنجیره نمایندگی سیاسی، صرفاً تقاضایی اخلاقی یا اندرزی فراخویی نیست، بلکه به عنوان تدبیر و تمهید استراتژیک، ناظر بر مانایی و پویایی خط اتصال بین کارفرمایان-کارگزاران در عصر پس‌سیاست است.

رسانه‌های جمعی و سیاست نمایندگی؛ اندیشه‌ای نااندیشیده در زیست دموکراتیک

اهلیت و فوریت وقوف به مقام و منزلت رسانه‌های جمعی و شبکه‌های اجتماعی در زنجیره نمایندگی سیاسی، زاده و زاییده اپیدمی دموکراسی و پاندومی سیاست نمایندگی در زیست دموکراتیک است که به پاس ضربه‌هنگ تحولات اخیر در تکنولوژی‌های ارتباطی-اطلاعاتی، با اقبال بیشتری همراه شد. جلوت این منظومه‌های رسانه‌ای باعث شد تا دموکراسی به منزله تالار افکار و افعال متعدّد و متکثر، وارد فاز بکر و بدیعی از سیاست‌ورزی و حکمرانی گردد که داد و ستد شناختی و معرفتی بین شهروندان از کانال رسانه‌ای جهت عرضه راهبرد بهینه برای مدیریت گره‌های سیاست‌گری، یکی از گام‌های آغازین آن است. این ره‌نشان‌ها، آیتی بر این امر سیاسی-اجتماعی مبارک و میمون است که رسانه‌های جمعی، جشن جنبش

¹. Politics of Commonality

برپا کرده و در لوح اندیشگی و گفتمانی هر شهروندی، نما و نشانی از خود نقش کردند و به سان نیروی پیشران در زیست دموکراتیک، زبان نوینی برای خود و شهروندان شده و پرده از نهان‌های صاحبان قدرت و پستوهای سیاست برانداختند. گشودگی، بازفرجامی و سیالیت منظومه معنایی سیاست نمایندگی که قرائت دموکراتیک و غیردموکراتیک از آن می‌شود، دست رسانه‌های جمعی به سان عقل منفصل جامعه را جهت عرضه آموزه‌ها و عادت‌واره‌های نوین از این زنجیره باز گذاشته است. به این صورت که با تسهیل و تعجیل در فرآیند تفویض اختیارات تصمیم‌سازی و سیاست‌گری از شهروندان به منتخبان، سازوکاری جهت به زیر کشیدن کاخ‌نشینان سیاست از برج عاج قدرت و کشاندن آن‌ها به محکمه اجتماعی و عدالت‌خانه شهروندی شناخته می‌شود (Ducci, 2013, P. 432). اقبال شهروندان به این مخازن شناختی باعث شد تا چشمان‌شان دیگر خانه خیال نبوده و با درآمدن از وضعیت کمای سیاسی، به ساعیان و ساریان جدید کنش‌ورزی سیاسی ملحق شوند. ناظر بر این انشائات تحلیلی که خوراک اندیشگی برای کاربران تمهید کرده و رنج رکود گفتمانی و درد حیرانی خردورزی را التیام بخشیده و تیمار می‌کند، رسانه‌های جمعی عزم جزمی جهت توسعه هویت‌سازی سیاسی مصروف داشته که تکانه تلاش‌های تغییرسازانه و تحول‌زای این پیام‌رسان‌ها، رژیم نمایندگی سیاسی در زیست دموکراتیک را متأثر ساخت.

اصالت وجود این بایسته زیست دموکراتیک، عاریه‌ای از دگرگشت‌های شناختی و دگردیسی‌های ارتباطی از یک سمت و چرخش‌های قدرت و خروج آن از وضعیت پایوری و ثبوت از سمت دیگر است که با درآوردن شهروندان از اتاق پژواک خودشان و ترک عادت از خویگان اندیشگی و ایستاری، آیین جدیدی از شناخت‌شناسی را در دیوان تجربه آن‌ها مرقوم داشته و به همان نسبت هم چرخه نمایندگی سیاسی تحت‌الشعاع قرار گرفت. پربراه نیست اگر در وصف بایایی رسانه‌ها در سیاست نمایندگی، این گونه‌گره از قفل سخن‌گشود که هیچ نیروی اجتماعی قرینه‌ای قادر به برپایی موج تغییرات بنیادین در سیاست‌های رفتاری و کرداری منتخبان و انتخاب‌گران نبوده است (Heiss et al., 2020, P. 674). فکر‌سازی اجتماعی، جهت‌بخشی به افکار عمومی و اثرگذاری بر اُبژه‌های مألوف شهروندان، ضمن گشودن آغوش جامعه به روی رسانه‌های جمعی، شأن آموزگاران مدنی را هم به آن‌ها بخشید. مطابق با این سخن‌ورزی تمجیدی-تکریمی، معرفت‌پاشی رسانه‌ها نشان از آن دارد که کشتی‌بان را سیاستی دگر آمد که در حال براندازی نقاب ندانم‌گرایی اجتماعی است. گرچه استطاعت شناختی و اقبال اجتماعی به رسانه‌های جمعی در زیست دموکراتیک از دهه ۱۹۹۰، به حدی است که آبی شهروندان را به خودشان وانمی‌گذارند و اکثر ترتیب‌ها و تدبیرهای معرفتی، از این دایره اطلاعاتی برخاسته و در آیین اندیشگی و انشا تحلیلی رسته‌ای از سیاست‌پژوهان، بر مرکب مربیان مدنی مدائن مردم‌سالار تکیه زدند (McCombs, 2004)، جریان گفتمانی بدیل با تشکیک در یافته‌ها و تافته‌های اندیشگی رسانه‌مسلمان و فعال‌سازی زبان سرخ نقد، درآمدی دیگر از رونوشت‌های رسانه‌ای بساط کرد (Kellner, 2004).

سازگار با این درآمدن‌نویسی دیالکتیک‌گون، سیاست و رسانه به سان جفت قدرت-معرفت در زیست دموکراتیک مدرن احصا می‌شوند که ناکوک با هراس دگرواره نظام اندیشگی حاکم بر فرهنگ زیستی پیشامدرن که سیاست و رسانه یکدیگر را غیرهای نااهل بالقوه و بالفعل می‌پنداشتند، آموزش دانش سیاسی و بازاریابی گفتاری-رفتاری به منزله اولویت کارکردی رسانه‌ها و سیاست شناخته می‌شوند. ناگفته نماند که این اندماج مباح در دموکراسی‌های توسعه یافته، همسری و هم‌نشینی سالوسی و رندانه‌ای است که با ایراد ادعاهای بلاذلیل و اهمال در تشریح تفاوت‌ها و تقارب‌های رسانه‌های پیشینی و پسینی از یک طرف و تکاهل در تمیز بین نوع، جنس و ماهیت نظام‌های سیاسی از طرف دیگر، جهد دونی است که قدم در راه ادراک

راستین نگذاشته و بابتی برای تبیینی تراز از نحوه تعامل بین رسانه‌ها و سیاست نمایندگی نخواهد گشود. طبق این زادراه تحلیلی، هر چند شأنت کنش‌گر اندیشه‌ساز و فکرپرور را می‌توان ناظر بر طینت و فطرت رسانه‌ها مفروض گرفت، لیکن شأن نزول چنین قوه‌ای، از نوع بازی‌سازی اجتماعی، نقش‌آفرینی مدنی، پاسخ‌گویی و مسئولیت‌پذیری خبری آن‌ها حاصل آید. این گونه که رسانه‌های جمعی را می‌توان دعوتی از سیاست و سران آن جهت تطهیر و تغسیل چشم‌ها برای جوری دیگر دیدن و شنیدن صدای پای نیروها و نیازهای بی‌بدیل در زمانه جاری دانست. این فقره از پویایی رسانه‌های جمعی، تداعی تلاش جهت مضطر سازی سیاست و نوعی خلاف جماعت و نقض مبنایی شریعت و طریقت سیاست نیست، بلکه ساختن سازه سیاسی و منظوم ارگانیکی در چرخه نمایندگی سیاسی از طریق فعلیت‌بخشی به کارکردهای تعلیمی، تحلیلی، تعذیری و تبدیلی خودشان است. به این ترتیب که رسانه‌ها با تجهیز شناختی، تسلیح اطلاعاتی و تزیین فکری جامعه (کارویژه تعلیمی) و گفتگوپذیر سازی موضوعات و محمولات دست‌نخورده (کارویژه تحلیلی)، استطاعت و توش و توان شهروندان جهت راست‌رفتاری طبق آموزه مبنایی خود- حکمرانی را احیا می‌کنند. همذات و همراه با این فقره کارکرد جامعه‌شناختی و اجتماعی، رسانه‌های جمعی با حفاظت و صیانت از حقوق ملت در برابر دولت و رصد رفتارها و ایستارهای منتخبان و همت مضاعف برای تقلیل شکاف شناختی میان طرفین چرخه پیوند (کارویژه تعذیری)، خرقة کارکرد سیاسی‌ای به تن می‌کنند که بحث‌پذیر سازی پر سمان‌های چالشی (کارویژه تبدیلی) به پاس توازن دیجیتالی و تعادل دانستاری را هم به ارمغان می‌آورند (ذوالفقاری و جعفری، ۱۴۰۴، صص. ۴۸-۴۶). این مربع کارکردی رسانه‌ها، استقراسی از نگره مسئولیت اجتماعی است که با تولید، توزیع و تکثیر خبری از یک جانب و معاونت راهبردی در تشکیل، تکوین و تأسیس نهادها، هنجارها، فرآیندها و کنش‌ورزان از جانب دیگر، مجال و مکانی برای ظهور رژیم رسانه‌ای^۱ در زیست دموکراتیک ایجاد گشت. بازی‌سازی سیاسی رسانه‌ها در چرخه پیوند بین کارفرمایان- کارگزاران، موجد رمیدن حسیبانه از چنبره تقلید سیاسی و رهیدن از چاه ویل قدرت از یک طرف و قعود بر منزل معرفتی و شأن شناختی بدیل از طرف دیگر گردید.

این تیپ از کارپردازی سیاسی و تلاش برای استیفای حقوق عمومی، این بنگاه‌های ارتباطی- اطلاعاتی را به فکرسازان و ذهنیت‌پردازان رژیم نمایندگی سیاسی تبدیل کرد. بر کسی پوشیده نیست که حاجت معرفتی صاحبان و طالبان آراء در زیست دموکراتیک، حاجتی لازم در نزد طرفین زنجیره پیوند جهت انتخاب، تصمیم‌سازی و سیاست‌گذاری دایمانه است. چه بسا که تغافل و ناهشیاری شناختی شهروندان، ضمن آن که امکان انتخاب درست را از آن‌ها می‌ستاند، بلکه موهبت و عطیه‌ای است غیبی که با تداوم رویه استغفارگریزی و توبه‌پرهیزی سیاسی اصحاب قدرت، هزینه‌های حکمرانی را به شدت کاهش می‌دهد.

نمایندگی سیاسی ژئوفضایی و دیجیتالی در زیست نئوسیاسی

موقعیت فراپارادایمی رسانه‌های جمعی به سان اربابان تکین و بی‌همتای عرصه خبر در وادی سیاست مدرن، ناظر بر ایقان و اطمینان از امکان تکوین و توسعه سپهر عمومی بدیعی است که با تلاش برای درانداختن طرح‌واره‌ای از نوع سیاست‌ورزی راستین و تمایل به سوژه‌مندی سیاسی شهروندان، میزبان میدان مفتوحی جهت دادوستد و بده‌بستان اطلاعاتی- ارتباطی است. این مکانیزم استراتژیک در چرخه پیوند سیاسی، با چینش مهره‌های بازی در صفحه شطرنج جدید و خروج قدرت از زیست‌قدرت و زیست‌سیاست، پیام‌آور امر نویی شده که با تقدیم راهبردهای رقابت و تاکتیک‌های تسابق، شرح و بسط‌هایی برای بسیج سیاسی و معرفتی عرضه می‌دارد. این حاملان و عاملان شناختی با تلاش برای شنیدن و اتحاد با خرده صداها و

^۱. Media Regime

ریزوم‌های گفتمانی، صور متعدد و متکثری از مشارکت اجتماعی، بسیج سیاسی و توزیع اطلاعاتی را می‌آفرینند. در واقع، رسانه‌های جمعی با ستاندن فضای یکه‌تازی معرفتی قدرت سیاسی و چشاندن نرخ شناخت سیاسی به نیروهای مختلف اجتماعی و شهروندان، صدرنشینان قدرت را با واقعیتی جلی مواجه ساخته که قرار تخیلی و نمادین آن‌ها را برانداخته و روزنه‌ای در پيله نظم مسلط برای نگریستن و تماشای اذهان و افکار جدید ایجاد می‌کند.

هیئت و هیأت شبکه‌های اجتماعی در چرخه نمایندگی سیاسی با جایگزینی نمودها و صدق واقع به جای بازنمودها و کذب کاذب قدرت سیاسی، زیست‌جهان بدیعی را به نمایش گذاشته که با اقناع داوخواهان و داوطلبین سیاسی برای استعمال این سازوکارهای ارتباطی جهت فکرسازی و سمت‌دهی به ایستارهای رأی‌گزاران، پدیده نوپدید به عنوان «نمایندگان سلبریتی»^۱ یا «سیاست‌مداران سلبریتی»^۲ را به عالم ناسوت سیاست پیشکش کرده که رقم حضور سیاسی آن‌ها را در فضاهای مجازی به مراتب رنگین‌تر ساخته است. گرچه این آبرسازه معرفت‌افزا به سان عذاب الیم برای قدرت‌پرستان و ساکنان لمیده بر کنج دنج سیاست شناخته می‌شود، منتها با قلب حاکمیت و اسالیب حکومت‌ورزی در سده جدید، مایه و ملاک موجب جوامع سایبری و رایانشی را تدارک دید. اهلیت صاحبقرانی این هادیان شناختی در تکرار تفاوت‌ها و توقیف نمادینگی است؛ به گونه‌ای که رژیم نمایندگی سیاسی ملزم به تمکین در برابر نیروی خط‌گریزی است که با قلمرو سازی برای کنش‌گری، قبای بی‌کنشی و بی‌تصمیمی را از دوش شهروندان برانداخت. درک این منطق موقعیت، گواهی بر آن است که رسانه‌ها تنها آستن تکرار تکرار نبوده که خالی از شوک هر امر نو یا متفاوت و تهی از استعداد آفرینش‌گری و قوای تأسیسی باشند، بلکه هنگفتی رقم تغییرزایی و تحوّل‌آفرینی این نیروی اجتماعی در دیار سیاست نوین تا اندازه‌ای است که با ترک منزل شمایل‌وار کهن و توبه از سترونی گفتمانی و نازایی اندیشگی پیشینی، خلوت اندیشایی اصحاب قدرت را برهم زده و خواب مستانه آن‌ها را آشفته ساخت. حریم این تحوّل و تطوّر تا حدودی تعمیق یافته که وقت مبسوطی برای استماع ریزگفته‌ها و مجالست با اهل انتخاب و نظر مهیا نمود. حاصل این دگردیسی‌های اندیشگی و گفتمانی، تکثیر و تحریر این حکم بر سردرگاه سیاست نمایندگی شده که انتخابات تنها به سان تصمیم شناخته نمی‌شود، بلکه رسوم و فنون تصمیم‌گیری و انتخاب‌گری هم است.

این خوشه تصریحات در دنیای جهانی شده، پرسشی را در نزد بسیاری از دموکراسی‌های توسعه‌یافته، بها داده که آیا دیدن و فهمیدن دیگرگون رخدادها و تقویت مشارکت سیاسی و توزیع اطلاعاتی توسط رسانه‌های جمعی، موجد تعمیق پیوستگی‌های کارفرمایان-کارگزاران در چرخه نمایندگی می‌شود؟ رشد رقم کاربران اینترنتی از اواسط دهه ۱۹۹۰ و ظهور جامعه پرسش‌گر، نرخ پرسش مذکور را به سرعت افزایش داد. ضرورت اقامه حجت جهت پاسخ به پرسش پیشین را باید در سرشت و سیرت دوزیستان رسانه‌ها جست که به مانند سم شیرین و شکر تلخ، می‌توانند قدرت‌آفرین یا قدرت‌برانداز باشند. به یمن تحولات محیطی-معرفتی و تغییر کانون‌های قدرت در سال‌های پایانی قرن بیستم، رسانه‌ها از چنبره قدرت و حصر گفتمان مسلط خارج شده و به مقام منبع بازی‌سازی سیاسی و فکرپردازی اجتماعی نائل گشتند. رونق این پرتوهای کارکردی در چرخه پیوند، موجب ترغیب رأی‌گزاران به توبه از بی‌کنشی و بی‌تفاوتی سیاسی و تحمّل رنج‌های آغازین مشارکت سیاسی جهت تمتّع از گنج‌های فرجامین از یک طرف و موجد تفریق و تنزیل هزینه‌های مشارکت از طرف مقابل خواهد شد (Hampton et al., 2017, P. 1094).

^۱. Celebrity Representatives

^۲. Celebrity Politicians

است که حتی انتخاب‌ها، تصمیم‌ها و آراء خودش را به زیر تراش ممیزی و سنجش می‌کشاند. این طور اجتماعی سازی قدرت و ترفیع سقف سیاست با برون سپاری اختیارات سیاست‌گذاری و تصمیم سازی از دایره مضیق خودی‌ها، مرهمی مُسکن و دارویی درد ریز بر ناخوشی دیرینه سیاست و قدرت گذاشته و شهروندان را از اُبژه میل و طلب و اراده قدرت حاکم رها کرده و شور و شعوری در میان رأی‌گزاران تکثیر کرده که نمادینگی و انقیاد سیاسی آن‌ها را بدل به فاعلیت سیاسی و کارگزاری مدنی می‌کند.

حکم به این قاعده که مفاهیم بدون مصادیق، کور هستند، استشهادیه اثبات اعتبار و قدریابی رسانه‌های جمعی در چرخه نمایندگی سیاسی را می‌توان از آرشیو انتخابات پارلمانی اروپا بیرون کشید. در حالی که انتخابات پارلمانی سال ۱۹۷۹ با پوشش رسانه‌ای همراه نشد، هفت در صد برنامه‌های سیاسی رسانه‌های اروپایی در سال ۱۹۹۹ به اتفاق انتخابات پارلمانی تخصیص یافت. این رقم به ترتیب به ده و پانزده در صد در فرآیندهای تصمیم‌گیری عمومی سال‌های ۲۰۰۴ و ۲۰۰۹ رسید (Boomgaarden & De Vreese, 2016, P. 21). ناظر به رخداوارها و ژئوداده‌های نوین در زیست دموکراتیک، جوانه نفوذ رسانه‌های جمعی بر سیاست نمایندگی با توسعه و تحوّل فناوری‌های ارتباطی و تکنولوژی‌های اطلاعاتی در دهه آخر قرن بیستم به گُل نشست. به گونه‌ای که عمق این نفوذ هوش‌ریا با ترک انداختن بر دیوار جهل (نامقدس پیشینی ساکنان کف جامعه و رها کردن آنان از جهنم انقیاد از یک طرف و رویاروسازی سواران مرکب قدرت با واقعیت‌های جاری از طرف دیگر، ضمن سحرزدایی و افسون‌زدایی از سیاست قدرت، کمتر رازی را در پستوهای تنگ قدرت و حلقه‌های سخت سیاست برجای گذاشت. در واقع، چشمان منتشر رسانه‌های جمعی در زیست دموکراتیک با شکاندن برج و باروی مقاومت تاج‌داران قدرت در مواجهه با هستی‌های ساری در فصل و فضای جدید، تصرف و تطوّر در چرخه نمایندگی سیاسی تدارک دید. به گونه‌ای که نامزدهای نمایندگی را محظوظ به حظّ وافر فنون نوین انتخاباتی و رقابتی کرد. به این منوال که شیفتگان کاخ قدرت و دلدادگان تخت سیاست با ساخت سازه‌های جدید ارتباطی به ویژه وبسایت، کانال‌های مجازی و شبکه‌های اجتماعی، علاوه بر کوک کردن آهنگ حضور سیاسی آنلاین بین جمع کثیری از یاران انتخاب سیاسی و تصمیم‌گیری جمعی، نُت کنش‌گری فعالانه و روزآمدتر جهت تجمیع و تمهید آراء بیشتر را ساز می‌کنند.

حال که فهم و فراست رهروان ره قدرت، متصل به این تحوّل شده که جامعه نوآیین را نمی‌توان با ضرباهنگ تغییر تاکتیکی شعار و گفتمان و کنش گفتاری، عاطفی و تهییجی در صحنه نمایشی انتخابات رقاصان کرد و بسیاری از ذهن‌های زنگ زده و پژمرده سیاسی هم متوجه خروج جوامع دموکراتیک توسعه یافته از دام صغارت خودخواسته یا مکر نابالغی دگرخواسته شده‌اند، طرح بساط این پرسش جدی خالی از لطف نیست که آیا سیاست‌ورزی رسانه‌ای در زیست دموکراتیک، بستر ارتباطی برابری برای احزاب کوچک و جریان اصلی در حیاط سیاست مهیا می‌کند؟ آیا رسانه‌ها قاب تراز برای جنبانیدن افکار عمومی شناخته می‌شوند یا این که گریز و گزیری برای احزاب کوچک جز ائتلاف موضعی و اتصال اجاره‌ای و لقاح مطهر در وزن‌کشی انتخاباتی برای رهیدن از سبک‌وزنی و ورود به رینگ سیاست به عنوان بازیگر سنگین وزن نیست؟ آیا احزاب جریان اصلی با آویختن به هر رنگ و زنگ و ننگ، مضاف بر حفظ سرمایه اجتماعی و خریداران سیاسی خود، کفایت نمادین و اعتبار منشی و روشی‌شان را هم پاس خواهند داشت؟ پاسخ به چنین چرایی‌ها، نیازمند استخدام الگوهای مختلف است.

الگوی اول: رسانه‌ها به منزله فراپارادایم تساوی‌شکن

رسانه‌های جمعی به سان ستون چهارم از سیاست مدرن، مایه و مصدر معرفتی مقیمان جامعه شناخته شده که مزید بر گفتمان‌سازی و فکرپروری اجتماعی، صحن فراخی برای مشارکت فعالانه صاحبان رأی به عنوان سوژه‌های خجل و دگرآیین در تقویم انتخابات تمهید می‌کنند. در منظومه شناختی گفتمان تساوی‌ساز، رسانه‌ها به سان تکنولوژی دموکراتیکی پنداشته شده که در اکنونیت خود، با تداوم وفاداری به تکانه‌های را ستین دموکراسی، هزینه‌های انتخاب به مثابه کدشی فعالانه و آگاهانه و معطوف به مدنیت و خرد و نظم را برای احزاب کوچک و بزرگ تخفیف داده و میدان رقابت سیاسی را برای داوخواهان و نامزدهای سیاسی، متعادل می‌سازند. هزینه‌ریزی، ارزانی و دسترس‌پذیری همگانی رسانه‌ها، با تمهید منطقه‌الفراغ اندیشگی، امکانی برای احزاب کوچک و نامزدهای ناآشنا مهیا کرده تا با عرضه مواضع سیاستی خود، ضریب بخت و طالع خود شان برای تبلیغ سیاسی و بسیج آراء را افزایش دهند (Gibson & Ward, 1998).

شناسه معرفت‌پاشی و بارش اطلاعاتی رسانه‌ها در ملاء گفتمان توازن‌بخش، موجب تعدیل حس فقدان بین کافه مردم شده و با گشودن پرده از درگاه جان و حجاب از جلوی چشمان‌شان، ضرب‌الاجل متوازی برای آن‌ها در فرآیند تصمیم‌سازی و سیاست‌گذاری تدارک می‌بینند. این تحول در چرخه پیوند به سان انقلاب الکترونیک، ضمن هدایت جوامع دموکراتیک به سوی عصر اطلاعات، علت موجه ظهور جامعه دیجیتال پنداشته شده که با تقویت جامعه مدنی و تحکیم دموکراسی و زیست دموکراتیک، کنش‌ورزی سیاسی و مشارکت انتخاباتی و پیوندهای سازمانی بین طرفین زنجیره نمایندگی را بهبود می‌بخشد (Boyd-Barrett & Rantanen, 2001, P. 127). نظر به این خوشه توصیفات نگره تساوی‌ساز و ناظر بر این فضای پر حرف و حدیث، امر سیاست‌گری به یک امر منتشر بدل شده که با برپایی بساط جشن سیاست راستین، فضای متوازی برای مبادلات گفتمانی در چرخه پیوند ایجاد می‌کند.

ملهم از سلسله تقریرات و تعلیمات پیشین، رسانه‌های جمعی با استقلال‌کرداری و گفتاری در زیست دموکراتیک، دست به خلق سوژه سیاسی زده که با تحصیل رضایت این سوژه‌ها در رابطه با مازادها، زنجیره معرفت سیاسی جمعی خود شان را استوار ساختند. در توضیح مقال این که شالوده‌های شناختی و تعالیم گفتمانی رسانه‌های جمعی با پوشش و شمولیت بخش‌هایی از امر واقعی و سوژه‌های بیگانه و بی‌کنش در ساحت نمادین، به سان فناوری فراگیر و توازن‌بخش جلوه یافت. پرمایه پیداست که کشکولی از علل موجه و اسباب موجهه گذار از انکار به اقبال رسانه‌ای در سیاست نمایندگی مدرن را می‌توان احصاء کرد. فزاینده‌های جهانی شدن، رخداد‌های پارادایمی در سیاست بین‌الملل، تحولات مستحدث در صحیفه سیاست انتخاباتی و منشورات و مرام‌نامه‌های حزبی از یک سو و تغییر گفتمان‌های حاکمیتی، رهیدن چرخه سیاست‌سازی و تصمیم‌گیری از سلطه خرده‌فاشیسم، رستن از رخنه ناخودآگاه عشق به قدرت و ظهور بازیگران سهم‌خواه و بازی‌ساز از سوی دیگر، سوژه ثبات و تثبیت جایش را به سوژه تغییر و نقد قدرت داده که تأسیس هویت تازه جهت‌برسازی واقعیت سیاست انتخاباتی و حزبی را در پی داشت.

در نهایت، توازن‌بخشی رسانه‌ها در صحیفه سیاست مدرن باعث شد تا سوژه‌های نادم و ناسیاسی دیروز، ره‌توشه برداشته و قدم در راه کنش‌گری سیاسی گذاشته و با پوست‌اندازی و آفرینش شهروندی دیگر، به تکانه خلاق سیاست نمایندگی دموکراتیک امروز متصل شود. این وضعیت با تغییر در سبک و سیاق‌های پیکربندی سیاست، گذشته از توزیع و تکثیر قدرت، چرخه پیوند کارفرمایان-کارگزاران را متأثر ساخت.

الگوی دوم؛ رسانه‌ها به منزله آبرسازه بهنجارساز

هر چقدر گفتمان تساوی‌ساز با الهام از الهیات خودآیین، رسانه‌های جمعی را به سان فرشته‌ای مدرن می‌پندارد که دیو ناترازی، دگرستیزی و نابرابری را از صحن سیاست نمایندگی بیرون می‌کنند، نگره بهنجارساز به مثابه پادگفتمانی ظهور یافته که کشفیات فکری و دلفین‌های اندیشگی رقیب را به نوعی تضييع اصول و تمسک به فروع می‌پندارد که خیالات و پندارهای ذهنی خودش را مبنای تبیین سیاست مدرن می‌نشانند. در بیانی نیکو، تعالیم و تعقیبات فرضیه توازن‌بخش در قرائت فائیلین به گفتمان بهنجارساز، به منزله سنت سیئه‌ای شناخته شده که طهارت دموکراتیک و تقوای سیاسی ندارد. ناقلاں فرضیه عادی‌ساز با تأکید بر اندیشه‌های نااندیشیده گفتمان رقیب، راوی این روایت هستند که نمود رسانه‌های جمعی، دلالتی بر بازتولید چرخه کلاسیک قدرت گشته که ناظر بر آن، احزاب کبیر هم بنا به نوع چینش صحیفه سیاست مدرن و منابع در دسترس شان، سهم بیشتر از منابع ارتباطی - اطلاعاتی دارند. در محضر طریقت و تعالیم انگاره نرمال ساز، عجز و عسر ادراکی در فهم تحکیم و تداوم ناترازی وضعی در مناسبات قدرت نیروهای سیاسی در چرخه نمایندگی سیاسی، نه تنها آیتی بر ضعف آراء گفتمان‌های رقیب است، بلکه نماد تقدیم عصبيت‌های سیاسی، تأخیر فضیلت‌های معرفتی و مصداق ربودن رونق تحلیلی و اندیشگی شناخته می‌شود.

ناساز با سراب آیینی و تعلیمی رهیافت تساوی‌ساز به سان مراتبی از ظنون بی‌اعتبار، سیاست به منزله امر معمول و مرسوم در دیوان اندیشگی فرضیه بهنجارساز تشریح می‌شود که برخلاف هرمنوتیک صلح که حضور و حقوق برابر دیگر نیروها را به رسمیت می‌شناسد، تشکیلات روزآمدتر و منابع بیشتر احزاب اکبر، مشارکت برخط و آنلاین آن‌ها را فعال‌تر، بالغ‌تر و بالنده‌تر ساخته و سهم‌شان از رسانه‌ها را در نسبت با احزاب اصغر به مراتب افزایش می‌دهد (Druckman et al., 2007). حال که پیدایش رسانه‌های جمعی پهنه فراخی برای ناسازی و دگرستیزی تمهید کرده و فهم تازه‌ای از قدرت جهت نقد آن هم عرضه نکرده، شکاف شناختی و فاق‌های معرفتی بین طرفین چرخه پیوند را تعمیق ساخت. در بیانی دیگر، ظهور رسانه‌های جمعی در زیست دموکراتیک نه تنها گره از زلف پریشان چرخه نمایندگی سیاسی نگشوده، بلکه همانند ارباب معابد، به قفلی بدل گشته که صعوبت علاج پیوند کارفرمایان- کارگزاران را در پی آورد. به این سان که فارغ از ادله‌های گوناگون در تبیین و تبویت شأن نزول رسانه‌ها در بطن رژیم نمایندگی سیاسی، اقدامات عملی این فناوری‌های ارتباطی ضمن خالی بودن از اعتبار عرفی و اجتماعی، مضاف بر ابرام بر شکاف‌های پیشینی جاری در زیست دموکراتیک، سطح و گستره این انشقاق‌های موضوعی را تغییر داده و فاصله میان دهک‌های مختلف اقتصادی و طبقات گوناگون اجتماعی را تعمیق و تشدید ساخت (Eveland & Scheufele, 2000, Pp. 216-217; Gibson & McAllister, 2015, P. 543).

مطابق با این پیش‌آوردهای اندیشگی، ضرب دیالکتیک نیروها توسط رسانه‌ها در داوها و دعاوی غالب بر زیست مدرن، تنها رونوشتی از جریانات حاکم بر بدنه جامعه را منعکس ساخته و تمایزات و تفارقات سیاسی بین شهروندان را بازتولید می‌کند. چنین خوانشی با ترک تعالیم گفتمان تساوی‌ساز به سان منکرات اندیشگی، معروف و معرف به گویه‌ای گویا در باب مناسبات رسانه‌های جمعی و سیاست نمایندگی است که باززایی ناترازی قدرت و بی‌تعادلی‌های سیاست به منزله جدی‌ترین بر ساخته رسانه‌ای در چرخه پیوند پنداشته می‌شود.

در یک نسبت سنجی تطبیقی، با گام نهادن در وادی هم‌سنجی و قیاس، و رهاندن اندیشه از زیر آوار عصبيت و جانبداری، بیان این قول رواست که با وجود ماهیت دیالکتیکی دو دالّ اعظم، درک و دریافت آن‌ها از منابع، محرکه‌ها و علل موجهه پیوند بین رسانه‌ها و سیاست نمایندگی، ناساز است. حد این هم‌آوردی گفتمانی تا حدودی است که احکام و آموزه‌های هر یک در نزد

دیگری به منزله ادعای مترناشده و ناتراشیده‌ای فهم شده که مأخوذ از مصادر و تأثرات بی‌پشتوانه فکری است. با وجود این دوئل اندیشگی، در فقراتی از گفتمان تساوی‌ساز، صاحبان آراء، واله و شیدای شبکه‌های اجتماعی و رسانه‌های جمعی شده و با اکتفا و اتکا به این سازه، طلب دیگری برای مشارکت در فرآیند انتخاباتی ندارند. حال آن که بهنجارسازان با اصرار بر بارش فتنه از منجنیق رسانه‌ها، ظهور آن‌ها را ابزاری ناموجه و رهن پنداشته که لزوماً کام شهروندان را برای مشارکت سیاسی شیرین نمی‌کند. چه این که انگیزه‌ها، انگیزه‌ها، منابع و مراجع متکثر و متعددی جهت تضمین این امر سیاسی، حجیت می‌یابند تا بر غنای کنش‌گری سیاسی جامعه بیفزایند. گذشته از آن، هر چه آهنگ اقبال احزاب صغیر به رسانه‌های جمعی در خوانش منسوبان به انگاره عادی‌ساز، خیزان است، توان‌گری و پوشش غنی رسانه‌ای کارزارهای انتخاباتی احزاب کبیر، موجب ریزش حجم حساسیت رسانه‌ای آن‌ها و افتان شدن آهنگ فعالیت‌های ویرالی و آنلاین‌شان می‌شود.

جماعت مقلد و معتقد به دکترین تساوی‌ساز با اصرار بر آهنگ کارگشایانه رسانه‌های جمعی، در پناه این ادعا هستند که این تکنولوژی‌های ارتباطی با گشودن دفتر دانایی عمومی و دیوان معرفت اجتماعی، مضاف بر تسطیح چرخه نمایندگی سیاسی و هموارسازی ناترازی جاری در این فرآیند، جامه کیفیت بر اندام سیاست نمایندگی می‌پوشانند. گذشته از آن، در فرازهایی از این ترآمده است که همت مضاعفی برای عرضه اندیشه و آراء نوآیین جهت بازتنظیم قدرت کرده و با رهاندن منزلت شهروندی از زیر بار تطاول و تاراج قدرت، دمی نو بر صحیفه سیاست نمایندگی دمیده و نحوه نمایندگی نیروهای مختلف اجتماعی را بهبود می‌بخشد. حال آن منکران و مریبان گفتمان توازن‌بخش، با مداومت بر ماهیت تساوی‌شکن و توازن‌سوز رسانه‌ها از یک سو و شناسه افزارمندی و قدرت‌جویی سیاسی آن‌ها از سوی دیگر، انگشت تأکید بر خاصیت اُبژه‌سازی و انقیادپروری رسانه‌های جمعی می‌گذارند. ناگفته گویاست اندیشه‌گشی رسانه‌ها با دمیدن بر روحیه شهروندی تبعّدانه و مقلدانه و مُثله‌سازی رأی‌دهی تعقلانه، حدود اختیار و اقتدار اربابان قدرت و کاخ‌نشینان سیاست را تحکیم و تقویت می‌کند. حال آن که این خوی مألوف و مأنوس با ربودن قوای دادخواهی شهروندان، آن‌ها در گرداب بی‌قدرتی و ناترازی رژیم نمایندگی محصور می‌سازد.

نوع قرائت از رسانه‌ها به سان قابله‌های مدرن در دستگاه بینشی تساوی‌ساز و کام‌گیری و نوش‌یابی نیروهای سیاسی مغفول، محذوف و حاشیه‌ای از بازتوزیع موازنه قدرت، استقراض اندیشگی از ماهیت متعامل رسانه‌ها در جامعه شناسی ارتباطات است. به این معنا که ظهور این فناوری‌های نوین به مثابه بازی سازان نوظهور در صحن و سرای سیاست، بر کیفیت رژیم نمایندگی می‌دمد (Jacobs & Spierings, 2016, P. 7). حال آن که طبق نظام دانایی گفتمان رقیب، سرمایه‌های سیاسی و استراتژیک اصحاب قدرت، سنگین‌وزنی انتخاباتی کارگردانان سیاسی و منابع در دسترس آن‌ها باعث می‌شود تا رسانه‌ها موجب تکرر ناتساوی‌های قدرت شوند.

با محاسبه متأمّالانه در احتجاجات و براهین عقلی دو پنداره تساوی‌ساز و بهنجارساز، اقامه این حجت از سوی ژرف‌اندیشان و نیک‌بینان رواست که نوع و نحوه روابط رسانه‌ها با سیاست نمایندگی به ساخت سیاسی، پایگاه حمایت ساختاری و نمادین احزاب و نامزدهای نمایندگی و نوع سازه انتخاباتی و اجتماعی بستگی دارد. در تحشیه‌ای بر مناسبات گفتمان رسانه‌ای با سیستم انتخاباتی و رأی‌دهی، طلب و تمّای نیروهای گوناگون اجتماعی برای کنش‌گری سیاسی به پاس جوشش امواج حق‌بنیادی در سیستم‌های تناسبی، روا گشت. گذشته از آن، ملهم از دکترین تساوی‌ساز، ممارست مستدام قوای بالقوه در زیر خاکستر سیاست و قدرت برای آزادی عمل و نظر، فعلیت یافته و آنگ نیروهای مادون و مقلد هم از آن‌ها برداشته شد. آیات

و بینات همه‌شینی سیستم انتخاباتی تناسبی با احکام و آموزه‌های گفتمان توازن‌بخش را می‌توان در سعی بلیغ رسانه‌ها در تسطیح قدرت و تعدیل ناموازنه جاری در سیستم نمایندگی سراغ گرفت. حال آن که حکاکای نظم دوحزبی بر پیشانی سیستم انتخاباتی اکثریتی و صعوبت عرف و بایسته‌های انتخاباتی غالب بر این نظام، باعث شد تا سیاهه دگرپرهیزی و غیریت‌پنداری، تضییع و تفریطی در قبال احزاب کوچک و نامزدهای کم‌مایه اعمال کند. این نظم انتخاباتی با اقتباس از دکتترین بهنجارساز، لیست اختیارات دو حزب جریان اصلی را با سازوکارهای انتخاباتی بسط داد. حال آن که همین تدابیر به مکانیزم ماشه برای قبض فرست‌های سیاسی احزاب صغیر بدل گشته که آن‌ها را به گوشه رینگ رقابت پرتاب می‌کند (Vergeer et al., 2013, Pp. 478- 481). پرمایه پیداست که هویت رسانه جمعی در این سامان سیاسی به ماشین تبلیغات قدرت و سوزن‌بانی اطلاعاتی تحویل یافته و حفظ وضعیت ناتراز جاری به اصلی‌ترین انگیزه و انگیزه آن در چرخه پیوند مبدل خواهد شد.

اهلیت و اقتضاء این رفت و برگشت‌های اندیشگی میان استمرارطلبان و تحول‌جویان را در طرح پرسش‌های اندیشه‌سازی می‌توان جست که آیا رسانه‌ها با اجتهاد به آراء و آداب اندیشگی شان، قادر به تغییر پوشش‌های سیاسی در زنجیره نمایندگی هستند؟ رقم توان این تکنولوژی‌های ارتباطی در چرخش قدرت و گردش نخبگان چقدر بوده و نرخ این مکانیزم‌ها در تحویل احوال و افعال نظام موازنه قدرت در چرخه پیوند چه میزان است؟ گرچه پایوران و کادری‌های اندیشگی دو رهیافت تجلیلی-تخریبی، مست از جام و پیغام صبح قدرت، ناهشیارانه تیغ بر رخسار لطیف و ظریف واقعیت سیاست نمایندگی و مناسبات آن با رسانه‌های جمعی می‌کشند، ولی رخدادهای مستحدث در زیست سیاسی دموکراتیک، دیری در هیبت و خویگان تحول‌جویان و بازی‌سازان نوآیین ظاهر شده و از اتکا، اتکال و اتصال شیفتگان قدرت به شمشیر چوبین و شکسته که روزگاری هر ناهمگن با خویش را از دم تیغ گذارند، کاسته است. این خروج ایجابی از ناو وضعیت پیشینی، تل‌تهور برای ظهور منتخبانی گشته که از رسانه‌ها جهت ساخت سازه روابط نمایندگی¹ بهره گرفتند. به این معنا که مضاف بر حراست و صیانت از رژیم نمایندگی، اجرا و عملیاتی شدن کارویژه‌های سیاست نمایندگی هم تابعی از فروندها و فرامین رسانه‌ها در زیست سیاسی دموکراتیک است.

سیاست‌ورزی رسانه‌ای و نمایندگی سیاسی داده‌گرا در زیست نوین دموکراتیک

حلول رنسانس شناختی و باززایی معرفتی از قاب رسانه‌های جمعی در زنجیره نمایندگی سیاسی با نوازش منظومه‌های فکری جوامع خسته از تزویر، تنفر و تقدس‌گرایی پیشینی، ضمن آن که به بایسته دموکراسی بدل شده، بلکه غیبت و ناحضوری آن‌ها به منزله غبن فاحشی جلوه می‌کند که انتخابات دموکراتیک به سان امر باقی در زیست مدرن را فانی و سیاست نمایندگی به عنوان سوژه دائم را زائل خواهد کرد. بر کمتر اندیشه‌ورز بالغ و رشیدی پوشیده است که بایستگی و باییدگی متقابل رسانه‌ها و سیاست نمایندگی، برخاسته از ابتدای انتخابات آزاد و رقابتی بر رأی‌دهندگان مستحضر و شناسا و باشندگی سیاسی بخردانه است. عطف به این ضرورت، رسانه به سان یک نهاد اجتماعی در خوانش جامعه شناختی و یک نیروی اجتماعی ذی‌نفوذ در زیست دموکراتیک در دانش جامعه‌شناسی سیاسی، فریاد سیاست‌ورزی نوین و پایگاه معنایی برای زیست اجتماعی مدرن شناخته می‌شود. حال که رسانه‌ها به سان مرهمی عاجل و التیام‌بخش بر زخم ناسور بی‌کنشی،

¹. Representational Communication

بی‌تفاوتی و حتی بیگانگی سیاسی اهالی جامعه نشسته، دکترین «تله سیاست»^۱ به راهبرد جدید سیاست‌گری و تصمیم‌سازی در چرخه پیوند کارفرمایان-کارگزاران از دهه ۱۹۹۰ تبدیل گشت (کریمی مله و ذوالفقاری، ۱۳۹۸، ص. ۱۶۰).

با پرسه در ساحات اندیشه مدرن جهت استجابات پرسش‌های معروض، استقراض فاضلانه و داهیانه از سه آبرمؤلفه «پاسخ‌گویی»^۲، «پایش»^۳ و «پیوستگی»^۴ به سان جان‌مایه‌های تحلیل هنجاری، کفایت می‌کند. این که رسانه‌های جمعی با تجهیز شناختی و تسلیح معرفتی صاحبان انتخاب نسبت به پشتوانه عقلانی و منطقی تصمیم‌سازی‌ها و سیاست‌ورزی‌های منتخبان، نرخ مشروعیت، مقبولیت و معقولیت کنش‌های سیاسی و کرده‌های جمعی را تعیین می‌کنند. مزید بر آن، مناسبات نمایندگی در محضر مبارک رسانه‌ها، بدل به ساخت‌کار در اختیار مبعوثان و ممتازان ملت جهت رصد حوزه‌های انتخابیه و نرخ نوسانات سرمایه‌های اجتماعی گشته تا با درک زمانمند طلب‌ها و تمناهای سیاسی و مواضع و حوائج سیاستی رأی‌گزاران، روزآمدی استراتژیک جهت تضمین عمر و بقای سیاسی خودشان را هم به آداب و عادات دموکراتیک بیارایند. گذشته از آن، حضور اندیشایی رسانه‌ها که سر سجده سهو از محراب قدرت سیاسی برداشته و قامت به همذات‌پنداری و هم‌نشینی با فرهنگ عمومی جامعه بسته، مضاف بر تقویت صدق علقه‌های اجتماعی و تکثیر مایه‌های اعتماد سیاسی، دال پیوستگی و انسجام اجتماعی را معنا داده و بازتولید می‌کند.

این قاب‌های شناسا با پیش‌سپاری سیاست‌پیشینی و کهن به منزله ساخت کج‌تاب با میزانشن‌های شناختی بی‌نظم و بی‌قاعده، سیاست‌ورزی دیرین را هیبت سوررئال و واقعیت‌گریزی معنا می‌کنند که با بها دادن به فضاهای خالی و مینی‌مالیست اجتماعی و شهروندی، ساکنین جامعه را بدل به بدن‌های رام شده و مقاد کرده است. این نطق تودיעی، آیین و آداب معارفه برای تیپ تازه‌ای از سیاست‌گری و کنش‌ورزی انتخاباتی به خصوص از اواخر دهه ۱۹۹۰ شناخته می‌شود که در کنف توجهات رسانه‌ای، شاهدهی شاخص در صدور فتوای گذار از پاره‌گفتار «یک قاب ارتباطی برای همه»^۵ به گفتمان سوژه‌مند و هستندگی شناسایی است که تکثیر و تعریض مجاری معرفتی و شبکه‌های شناختی را روا می‌داند. این دگرگشت شناختی به سان یک رخداد ژانوسی جلوت یافته که علاوه بر آشفته‌سازی کعبه خلوت خالی از اغیار تکنوکرات‌های حزبی و تعلیق جلوه‌های محرابی و منبری خواص‌الناس، بدل به مکانیزم ماشه و فشاری گشته که با قالب‌ریزی تصمیم‌ها، تدبیرها و تفسیرهای شخصیت‌های سیاسی، دست به آشنازایی جهت فهم آن‌ها می‌کنند. گذشته از آن، رسانه‌ها با تسخیر و تصرف سنت سیاسی نهی و نفی مقیمان کاخ قدرت و تزریق و تنقیه آداب مطالبه‌گری و حق‌جویی در شهروندان، نه تنها موقع و موقف هاب شناختی را از صاحبان قدرت ربوده و ادبیات سیاسی سلب‌مسئله‌گانه آن‌ها را بی‌طراوت ساخته، بلکه بدن‌واره‌گی و مرده‌ریگی شهروندان را از آن‌ها تکانده و با نشانیدن صاحبان انتخاب بر دیهیم فاعل شناسا و سوژه‌گی سیاسی، نوید چرخه پیوند تازه‌ای در خط نمایندگی سیاسی داده که جز با ترک «چه نباید کردها» و درک «چه باید کردها» حاصل نیاید (Plasser & Plasser, 2002, P. 5).

این قسم گذار از حیات ستادی و قدم‌گذاری به وادی نوین سیاست‌گری، ساحت فراخی برای ظهور دموکراسی بی‌شهروند^۶ مهیا نموده که با تغذیه معرفتی جامعه و تخلیه ظرف قدرت‌مداری بی‌قیدانه شیوخ سیاست، نرخ پاسخ‌گویی و رقم

¹. Telepolitics

². Accountability

³. Inquiry

⁴. Connectivity

⁵. One Size Fits All

⁶. Non-Citizen Democracy

مسئولیت‌پذیری متتخابان را افزایش می‌دهد (Karlsson & Astrom, 2016, P. 480). این تجربه زیسته نوباوه در انگاره موافق‌خوانان تا حدی علو یافته که علاوه بر تبدیل حال دموکراسی به احسن‌الحال دموکراسی الکترونیکی، دم از رژیم شهروندی جدیدی با عنوان رأی‌دهندگان اینترنتی^۱ عکم کرده که با هویت‌جویی سیاسی- اجتماعی ملهم از فضاهاى مجازى، طرح تأسیس سیاست نمایندگی تکنولوژیک را مطرح ساخت.

مخالف با نگاه و نگر موافقان که رسانه‌های جمعی را راه برون‌رفت از وضعیت سیاسی ملول می‌پندارند، نقادان با اصرار بر نهیب تفرق اجتماعی به مثابه بلیه‌ای رسانه‌ای، تغییر ریزشی مشارکت سیاسی- اجتماعی و اتمام تدریجی عرصه عمومی و خرد جمعی را مولود حضور شبکه‌های اجتماعی معرفی می‌کند که بزم پیوند سیاسی را بی‌مزه مجموعیت و اجتماع‌بودگی، ناقص می‌سازد. در بحبوحه همین عیش اتر است که شهروندی و نمایندگی سیاسی به یک طرح ناتمام بدل می‌شود. مضاف بر آن، فقدان هم‌بودگی به پاس ظهور شبکه‌های اجتماعی نوین باعث ابتلا جامعه به فردگرایی موهوم خودمداری گشته که خود- ابرازی و خود- بیانی را پیشه خودش ساخت. آفت‌زدگی زنجیره نمایندگی سیاسی تا درجه‌ای اعلی یافته که نه تنها رهایی‌بخش نیست، بلکه محیط و همناکی را ظاهر ساخته که دُن‌کیشوت‌وار تنها از خودش سان دیده و از حضور سیاسی و توجه اجتماعی تجاهل می‌کند. شتاب ضرباهنگ مخالف‌خوانی نقدنویسان شبکه‌های اجتماعی، آن‌ها را بر این پندار را سخ ساخت که این مکانیزم‌های ارتباطی با افق‌زدایی سیاسی، حس اکتشاف اجتماعی را در شهروند قربانی کرده و او را با سرابی مواجه می‌سازند که تعهدی جز سطحی‌نگری و فرمالیسم ندارد. این گونه نارسایی‌های ارتباطی باعث شد تا چرخه نمایندگی سیاسی به امری نارسا نا بدل شده که بازتاب هیچ صدای اجتماعی نیست (Tormey, 2015, Pp. 11-21; Shpakovskaya, 2019, P. 391). این نوع قرائت انتحاری در صحن سخندانی منکران به یکی از علل موجه درک زنجیره نمایندگی سیاسی نوین به سان گفتگوی ناشنوايان^۲ بدل گشته است که بانی توسعه روزافزون گسست ارتباطی فزاینده بین طرفین چرخه پیوند را فناوری‌های اطلاعاتی روزآمد فهم می‌کند.

نتیجه‌گیری

گریزی فرجامین و گذاری واپسین از بده‌بستان‌های اندیشگی و گفتمانی در مناسبات بین رسانه‌ها و نمایندگی سیاسی، ره به سوی عقد این حکم یقینی می‌برد که نمایندگی سیاسی به منزله هنر اجرایی، به هنر تکنولوژیکی در سده بیست و یکم بدل شد. این ناظران محیطی با تفریق سطح کنترل قدرت سیاسی بر فرآیندهای شناختی حاکم بر سیاست نمایندگی، بساط فراخی برای تغییر حاکمیت و تأسیس جامعه سایبری پهن کردند. به گونه‌ای که این تحول تدریجی با الهام از سنت استدراج سیاسی، به سرمایه بی‌قرینه تصمیم‌سازان در دولت‌ورزی نوین بدل گشت. گرچه در نعت تعامل و وصف همزیستی رسانه و سیاست نمایندگی، گفتارها و گفتمان‌ها حلاوت یابند، ولی جاری ساختن خطبه تقیه سیاسی در این باب جایز است. این گونه که هر نوع قیدی بر آزادی رسانه‌ها در زنجیره پیوند باید ناظر بر سه اصل «قانونمندی»، «مشروعیت» و «تناسب» باشد. به این صورت که هر نوع شرطی بر فعالیت رسانه‌ها باید منطبق با مَر قانون باشد. مضاف بر آن، محدودیت‌افزایی بر کرده‌ها و کنش‌های رسانه‌ای در زنجیره نمایندگی سیاسی باید در راستای اهداف مشروعی مانند تأمین حقوق و آزادی دیگران، جلوگیری از بی‌نظمی یا وقوع جرم، تأمین امنیت ملی و نظم اجتماعی و یا حفظ سلامت عمومی باشد. مزید بر آن، محدودیت‌ها باید در تنا سب با اهداف ویژه‌ای باشند که در پی این محدودیت‌ها حاصل آیند. از پس این آبرمؤلفه‌ها ست که مصونیت و مقبولیتی

^۱. Netizen (Internet + Citizen)

^۲. Dialogue of Deafs

مطالعات سیاسی و رسانه‌ای

ایران معاصر

CONTEMPORARY IRANIAN
POLITICAL & MEDIA STUDIES

موسسه علمی پژوهشی اندیشه‌ها
andishevaghalam

دوره 1، شماره 2، تابستان 1405

برای رسانه‌ها و سیاست نمایندگی مهیا شده که نه تنها رقم اعتماد سیاسی را به معراج زیادت رهسپار ساخته، بلکه نیستان سیاست را مزین به حکمرانی خوب، تراز و شاخص کرد.

فهرست منابع

۱. ذوالفقاری، وحید (۱۳۹۹). *رفتارشناسی احزاب سیاسی در دموکراسی‌های پیشرفته*. تهران: انتشارات دانشگاه تهران.
۲. ذوالفقاری، وحید و جعفری، علی اکبر (۱۴۰۴)، «سیاست و روابط بین‌الملل در جهان‌زیست هیبریدی هوش مصنوعی»، *فصلنامه روابط خارجی*، دوره ۱۷، شماره سوم، صص ۳۵-۶۴.
۳. کریمی‌مله، علی و ذوالفقاری، وحید (۱۳۹۸)، *درآمدی بر جامعه‌شناسی سیاسی رفتار رأی‌دهی*، تهران: نشر نگاه معاصر.
4. Bode, Ingvild (2024), "AI Technologies and International Relations: Do We Need New Analytical Framework?", *The RUSI Journal*, Vol. 169, No. 5: 66-74.
5. Boomgaarden, H. G., and De Vreese, C. H. (2016). "Do European Elections Create a European Public Sphere", In; Wouter van der Brug and Claes H. de Vreese (ed.), *(Un)intended Consequences of European Parliamentary Elections*, (pp. 19-35), Oxford: Oxford University Press.
6. Boyt-Barret and Rantanen, T. (2001). "News Agency Foreign Correspondents", In J. Tunstall (ed.), *Media Occupations and Professions*. Oxford: Oxford University Press.
7. Druckman, J., Kifer, M., and Parkin, M. (2007). "The Technological Development of Congressional Candidate Websites: How and Why Candidates Use Web Innovations", *Social Science Computer Review*, 25: 425-442.
8. Ducci, G. (2013). "Digital Public Communication in Europe for a European Public Sphere", *Sociology Study*, 3(6): 425-436.
9. Eveland, W. P., and Scheufele, D. A. (2000). "Connecting News Media Use with Gaps in Knowledge and Participation", *Political Communication*, 17 (3): 215-237.
10. Gibson, R. K., and Ward, S. (1998). "UK Political Parties and the Internet: Politics as Usual in the New Media?", *The Harvard International Journal of Press/Politics*, 3: 14-38.
11. Gibson, R. K., and McAllister, I. (2015). "Normalizing or Equalizing Party Competition? Assessing the Impact of the Web on Election Campaigning", *Political Studies*, 63(3): 529-547.
12. Hampton, K. H., Shin, I., and Lu, W. (2017). "Social Media and Political Discussion: When Online Presence Silences Offline Conversation", *Journal of Information, Communication and Society*, 20(7): 1090-1107.
13. Heiss, R., Knoll, J., and Matthes, J. (2020). "Pathways to Political (Dis-) engagement: Motivations behind Social Media Use and the Role of Incidental and Intentional Exposure Modes in Adolescents' Political Engagement", *Communication*, 45(s1): 671-693.

14. Jacobs, K., and Spierings, N. (2016). *Social Media, Parties and Political Inequalities*. London: Palgrave Macmillan.
15. Karlsson, M., and Astrom, J. (2016). "The Political Blog Space: A New Arena for Representation?", *New Media and Society*, 18(3): 465-483.
16. Kastner, Ariel (2021), *7 Views on How Technology will Shape Geopolitics*. World Economic Forum, April 7. Available at; <http://www.weforum.org/agenda/2021/04/seven-business-leaders-on-how-technology-will-shape-geopolitics/>.
17. Kellner, D. (2004). "The Media and Social Problems", In; G. Ritzer (ed.), *Handbook of Social Problems: A Comparative International Perspective*, (pp. 209-225), London: Sage.
18. McCombs, M. (2004). *Setting the Agenda: The Mass Media and Public Opinion*, Malden, MA: Blackwell.
19. Ndzendze, Bhaso and Marwala, Tshilidzi (2023), *Artificial Intelligence and International Relations Theories*. London: Palgrave Macmillan.
20. Pitkin, H. F. (1972). *The Concept of Representation*. Berkeley: University of California Press.
21. Plasser, F., and Plasser, G. (2002). *Global Political Campaigning: A Worldwide Analysis of Campaign Professionals and Their Practices*. Westport: Praeger.
22. Rowbotham, M. (2026). *Artificial Intelligence: Advantages, Disadvantages, Benefits, and Threats*. London: Routledge.
23. Shpakovskaya, A. (2019). "E-representation: The Case of Blogging People's Congress Deputies in China", *Journal of Chinese Governance*, 4(4): 390-405.
24. Stevie, B. A., and Ammara, A. (2023). "The Shortcomings of Artificial Intelligence: A Comprehensive Study", *International Journal of Library and Information Science*, Vol. 15, No. 2: 8-13.
25. Tormey, S. (2015). *The End of Representative Politics*. Cambridge: Polity Press.
26. Vergeer, M., Hermans, L., and Sams, S. (2013). "Online Social Networks and Micro-blogging in Political Campaigning: The Exploration of a New Campaign Tool and a New Campaign Style", *Party Politics*, 19(3): 477-501.